

233733 - آیا برای کفاره سوگند جایز است که برای بینوایان از رستوران غذا بخرد؟

سوال

آیا جایز است که از رستوران غذای آماده بخرم و به عنوان کفاره سوگند بدهم یا مانند زکات فطر باید کیسه برنج بدهم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

الله تعالی درباره کفاره سوگند می‌فرماید:

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَدْتُمُ الْاَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ [سوره مائده: ۸۹]

(الله شما را به سوگندهای بیهوده‌تان مواخذه نمی‌کند ولی به سوگندهایی که [از روی اراده] می‌خورید [و می‌شکنید] شما را مواخذه می‌کند و کفاره‌اش خوراک دادن به ده بینواست از غذاهای متوسطی که به کسان خود می‌خورانید یا پوشانیدن آنان یا آزاد کردن برده‌ای و کسی که [هیچ یک از این سه را] نیابد [باید] سه روز روزه شود. این است کفاره قسم‌های شما وقتی که سوگند خوردید).

پس واجب انتخاب یکی از این سه است: «غذا دادن، لباس دادن، یا آزادی برده»، و اگر مسلمان یکی از این سه را انتخاب کند کفاره‌اش ادا شده و اگر هیچ‌یک از این سه را نتوانست به روزه منتقل می‌شود.

قبلا این موارد را به شکل مفصل در پاسخ به پرسش شماره (45676) بیان کرده‌ایم.

و اگر مسلمان غذا دادن را برگزید می‌تواند یکی از این روش‌ها را انتخاب کند:

یا آنکه به بینوایان غذای نپخته بدهد (مثلا کیسه برنج) یا به آنان غذای پخته بدهد، یا آنکه در خانه‌اش غذا بپزد و ده بینوا را به آن دعوت کند، که همه این‌ها جایز و کافی است و علما به آن تصریح کرده‌اند.

ابن قیم - رحمه الله - می‌گوید: «آنچه قرآن و سنت بر آن دلالت دارند این است که واجب در کفاره‌ها و نفقات، غذا دادن است نه تملیک آن (یعنی: غذا دادن به بینوا کافی است و شرط نیست که غذا به او داده شود و در تملک او درآید، یعنی اگر به غذا دعوت شود جایز است».

او می‌گوید: و این همان چیزی است که از صحابه رضی الله عنهم ثابت است.

سپس این کار را از علی و ابن مسعود و ابن عمر و ابوموسی اشعری رضی الله عنهم ذکر می‌کند...

وی سپس می‌گوید: و این مذهب اهل مدینه و اهل عراق و مذهب احمد در یکی از دو روایت از اوست... و او سبحانه و تعالی از نام طعام - که نام خوراک است - به اطعام (خوراندن) که مصدر صریح است عدول نموده و این نص بر این است که اگر به بینوایان غذا دهد و آن را به تملکشان درنیورد کاری را که به آن امر شده انجام داده و در هر زبانی و هر عرفی صحیح است که گفته شود به آنان خورنده است». (زاد المعاد: ۵ / ۴۴۱ - ۴۴۵).

علمای کمیسیون دائم می‌گویند:

«برای این کار [یعنی برای کفاره سوگند] کافی است که به ده بینوا ناهار یا شام بدهی یا به هر یک از آنان نیم صاع گندم یا برنج یا دیگر موادی که عادتاً به عنوان غذا [ی اصلی] استفاده می‌شود بدهی».

کمیسیون دائم پژوهش‌های علمی و فتوا

شیخ عبدالله بن قعود، شیخ عبدالله بن غدیان، شیخ عبدالرزاق عقیفی، شیخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز.

(فتاوی اللجنة الدائمة: ۸۰ / ۲۳).

همچنین از آنان درباره کفاره سوگند پرسیده شد که آیا واجب است غذای پخته شده آماده داده شود یا غذای خشک ماند برنج و گندم نیز جایز است؟

آنان چنین پاسخ دادند: «هر دو جایز و کافی است، پس اگر غذایی پخت و ده فقیر را دعوت کرد یا پنج صاع [غذای نپخته خشک] داد، برای هر فقیر نیم صاع، جایز است».

کمیسیون دائم پژوهش‌های علمی و فتوا

شیخ عبدالله بن قعود، شیخ عبدالله بن غدیان، شیخ عبدالرزاق عقیفی، شیخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز.

(فتاوی اللجنة الدائمة: ۸۴ / ۲۳).

از آنان درباره شخصی پرسیده شد که کفاره سوگند دارد و به صاحب یک رستوران پنجاه ریال داده تا به ده بینوا غذا دهد، چون صاحب رستوران گفته بود که غذا دادن به هر شخص پنج ریال هزینه دارد.

آنان چنین پاسخ دادند:

«کفاره یعنی: غذا دادن به ده بینوا، برای هر بینوا نیم صاع از غذا به مقدار یک کیلو و نیم، یا لباس دادن به ده بینوا برای هر بینوا یک لباس (که همه بدن را بپوشاند) یا آزاد کردن یک برده مؤمن، پس اگر هیچ یک از این سه را نتوانست سه روز روزه می‌شود.

و اگر صاحب آن رستوران و شخصی که کفاره سوگند دارد آنچه بر عهده‌شان بوده را انجام داده باشند و به ده بینوا غذا داده باشند این برایش کافی است والحمدلله».

کمیسیون دائم پژوهش‌های علمی و فتوا

شیخ بکر ابوزید، شیخ عبدالعزیز آل شیخ، شیخ صالح الفوزان، شیخ عبدالله بن غدیان، شیخ عبدالعزیز بن عبدالله بن باز.

(فتاوی اللجنة الدائمة: ۲۳ / ۱۲۱).

بنابراین شما که از رستوران غذا خریده‌اید و به ده بینوا داده‌اید، این به عنوان کفاره سوگند برای شما کفایت می‌کند.

والله اعلم.